

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

WYPOSAŻENIE KOŚCIOŁA FILIALNEGO
PW. ŚW. JANA CHRZCICIELA W MYSŁOWIE

PÓŻNORENESANSOWY EWANGELICKI OLTARZ GŁÓWNY
AMBONA
DREWNIANE EMPORY

PARAFIA RZYMSKOKATOLICKA
pw. Św. Mikołaja Biskupa
59-420 Bolków, Kaczorów, Pl. Pollaka 9
tel. 75 74 12 116
NIP 695 144 08 36 REGON 040111174

AUTOR:

mgr Joanna Jędrzejak

Legnica, wrzesień 2020

Stwierdzam zgodność
odpisu z oryginałem

data podpis

Strony 1-29

WOJEWODZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW
WE WROCLAWIU
ZAL.NR 1 postarowienia, decyzji
NR 133/2021 29.02.2021

WOJEWODZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW
DELEGACJA W LEGNICY

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

WYPOSAŻENIE KOŚCIOŁA FILIALNEGO
PW. ŚW. JANA CHRZCICIELA W MYSŁOWIE

PÓŻNORENESANSOWY EWANGELICKI OLTARZ GŁÓWNY
AMBONA
DREWNIANE EMPORY

AUTOR:

KONSERWACJA I RESTAURACJA ZABYTKÓW
Joanna Jędrzejak
ul. D. Chłapowskiego 24/2
tel. 790 777 366
NIP: 552-16-22-853 REGON: 122754012
Joanna Jędrzejak

mgr Joanna Jędrzejak

Legnica, wrzesień 2020

Stwierdzam zgodność
odpisu z oryginałem
data 17.09 podpis *JK*

I. IDENTYFIKACJA OBIEKTU	2
II. DANE DOTYCZĄCE PROGRAMU PRAC KONSERWATORSKICH	2
III. HISTORIA KOŚCIOŁA	3
IV. OPIS IKONOGRAFICZNY OBIEKTÓW	4
Ołtarz główny	4
Ambona	5
Empory	5
V. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ	6
Ołtarz główny	6
Ambona	7
Empory	7
VI. CEL I ZAŁOŻENIA KONSERWACJI - PROJEKT KONSERWATORSKI	8
Ołtarz główny	8
Ambona	10
Empory	10
VII. PROPONOWANE POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE	11
Ołtarz główny	11
Ambona	12
Empory	12
VIII. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH	13
Ołtarz	13
Ambona	15
Empory	16
IX. FOTOGRAFIE	17

I. IDENTYFIKACJA OBIEKTU

- **obiekt:** ołtarz główny, ambona i empory
- **rodzaj:** ołtarz - drewno, stolarka, snycerka, rzeźba, płaskorzeźba, polichromowany, złożony;
ambona - drewno, snycerka, polichromowany i złożony;
empory - drewno polichromowane;
- **wymiary:** ołtarz - ok. 5 x 3,5 m.; ambona - 2,6 x Ø 1,24 m
- **czas powstania:** ołtarz - 1616 r.; ambona - pocz. XIX w.
- **autor:** ołtarz - rzeźbiarz Christoff Kower (Kober, Kauer) i malarz, i pozłotnik z Ząbkowic Karol Krachwitz, ambona i empory - warsztat śląski
- **styl:** ołtarz - manieryzm, ambona - barok/ klasycyzm, empory - ?
- **właściciel/użytkownik obiektu:** Parafia Rzymsko-katolicka pw. Mikołaja Biskupa w Kaczorowie
- **lokalizacja:** Kościół filialny pw. św. Jana Chrzyciela, woj. dolnośląskie, pow. jaworski, gmina Bolków - obszar wiejski
- **nr w rejestrze:** ołtarz - 603/1/JG/R z 06.02.1991 r., ambona 603/2/JG/R z 06.02.1991

II. DANE DOTYCZĄCE PROGRAMU PRAC KONSERWATORSKICH

- **część opisowa:** ilość stron A4 - 16
- **dokumentacja fotograficzna:** 22. barwne fotografie w tekście
- **autor programu:** mgr sztuki Joanna Jędrzejak, nr dyplomu ASP 7569
- **miejsce przechowywania:**
 - 1 egz. archiwum DWKZ delegatura w Legnicy
 - 1 egz. archiwum autora opracowania
 - 1 egz. archiwum inwestora

Stwierdzam zgodność
odpisu z oryginałem
data..... podpis.....

III. HISTORIA KOŚCIOŁA

Kościół filialny pw. św. Jana Chrzciciela w Mysłowic, usytuowany jest na zboczu góry Czereśniak. Kościół pierwszy raz był wzmiankowany w 1311. Obecna świątynia - gotycka została wzniesiona w XV wieku i przebudowana w wieku XVII. Budynek był wielokrotnie remontowany, m.in. w wieku XVIII i z początkiem XX, oraz w latach 1965 i 1979-80.

Budynek jest jednonawowy z kamienia, z prostokątnym prezbiterium nakrytym dwuprzęsłowym sklepieniem krzyżowo-żebrowym. Naroża budynku zostały wykonane z piaskowca. Od południa zachowany jest kamienny, ostrołukowy portal z narożnymi kolumnkami¹. Zachodnia wieża powstała w średniowieczu, południowa w XVIII w. W wieku XVIII wymieniono okna nawy, które są prostokątne w opaskach.

W wieży znajdowały się dwa dzwony, pierwszy z 1436 r. (82 cm średnicy), kolejny z 1654 r. (97 cm średnicy, ozdobiony renesansowymi ornamentami, wykonany przez Donata Schrötera w Podgórzynie). W prezbiterium znajduje się sklepienie krzyżowo-żebrowe.

We wnętrzu prezbiterium przyścienne sakramentarium i późnorenesansowy, ewangelicki ołtarz drewniany. Ołtarz wykonany został przez rzeźbiarza Christoffa Kowera (Kobera, Kauera) w 1616 r.²

Budynek Kościoła jest obiektem zabytkowym, czynnym jako świątynia i miejsce spotkań wiernych Parafii Kaczorów (w tym miejscowości Mysłów i Radzimowice), jest również udostępniany do nieodpłatnego zwiedzania w sezonie letnim. Atrakcją dla zwiedzających jest odsłonięta w 2019 roku (ukryta dotychczas pod boazerią) odrestaurowana tablica kamienna z XVII wieku, przedstawiająca historię rodu Von Glaubitz – ówczesnych właścicieli wsi Mysłów (Seitendorf) i Radzimowice (Altenberg). Napis na tablicy przetłumaczono na trzy języki: polski, współczesny niemiecki i angielski.

O znaczeniu kościoła w Mysłowic jako zabytku dziedzictwa kulturowego świadczy szczegółowy opis kościoła wraz z trzema zdjęciami i rzutem opublikowany w "Słowniku geografii turystycznej Sudetów" (Tom 6 „Góry Kaczawskie” strony 212 i 213).

Kościół stanowi również wyróżniający się akcent krajobrazowy Mysłowa, będąc wybitnie wyeksponowanym obiektem (położonym na wzgórzu i podświetlonym w porze nocnej), widocznym dla wszystkich podróżnych poruszających się po drodze krajowej nr 3 w kierunku Kotliny Jeleniogórskiej lub w kierunku Wrocławia.

il. 1. Widokówka z Mysłowa, lata 1895-1905.

Źródło: <https://polska-org.pl/8759004,foto.html?idEntity=525532> (dostęp: 19.09.2020 r.)

Stwierdzam z pewnością
odpisu z oryginałem

data 19.09.2020 podpis

¹ https://polska-org.pl/525532,Myslow,Kosciol_sw_Jana_Chrzciciela.html (dostęp: 17.09.2020 r.).

² http://www.parafiabolkow.ubf.pl/viewpage.php?page_id=14 (dostęp: 17.09.2020 r.).

IV. OPIS IKONOGRAFICZNY OBIEKTÓW

Ołtarz główny

Nastawa dwukondygnacyjna, przyścienna, połączona predellą z kwadratową mensą. Kondygnacje oddzielone gzymsami. Na osi mensy wtórne antepedium. Ołtarz przedstawia płaskorzeźbione sceny “Ostatniej Wieczery”, “Ukrzyżowania” i “Zmartwychwstania”, niejako uwiarygodniane przez figurki czterech ewangelistów po bokach. Nastawę wieńczą figurki aniołów dmących w trąby i wzywających na Sąd Ostateczny oraz figurka pelikana – symbol miłości i miłosierdzia Bożego. Po bokach predelli znajdują się herby fundatorów ołtarza.

opis formalno-stylistyczny

Na osi predelli kasetonowa wnęka ze sceną “Ostatniej Wieczery” (płaskorzeźba i rzeźba), ujęta bordiurą z ornamentu roślinno-ceowego. Boczne części predelli trójkątne, łukowo wycięte na krawędziach, zdobione parami tarcz herbowych, zamkniętymi w owalnych laurowych wieńcach oraz złożonym ornamentem liściasto-okuciowym. Motywy czerwono-konturowane. Po lewej tarczy z herbami Zedlitz i Warnsdorf, nad nimi napis: ABRAHAM V. ZEDLITZ/SABINA G. ARNSDORFIN, dołem data 1616. Po prawej tarczy z herbami Zedlitz i Leliwa, nad nimi napis: WITZ V. ZEDLITZ/BARBARA G. BUBERICHIN, dołem data 1616. Predella zwieńczona fryzem - na zielonym tle pionowe esownice łączące pąki kwiatowe. Pośrodku fryz przerwany czarną płyciną z napisem: SE DABAT IN SOLIDAE CHRISTUS CONVIA VITAE/NEMPE SUIS QUORUM SUS SCIPIT IPSE VICEM. Brak odstępów między wyrazami. Gzyms prosty profilowany. Pod sceną ukrzyżowania inskrypcja na czarnym tle: APFIXUS MORIENS, MAL DICTIS AGNUS ONUSTUS/MORTEM, VINCEA POTENS, ET MALEDICTA DOMAT³.

Pierwsza kondygnacja nastawy flankowana po bokach z uszakami z ornamentu okuciowego ze złożonymi kaboszonami i rautami. Ornament konturowany złotą, zieloną i czerwoną linią, w zwieńczeniu uszaków motyw głowy orła, dołem podwieszona girlanda z owoców. Na osi ołtarza kasetonowa wnęka w złożonej, roślinnej bordiurze, ze sceną “Ukrzyżowania”, ujętą po bokach aediculami: na prostopadłościennych podstawach - pary kolumn na cylindrycznych cokołach, ujmujące niszę z muszlą w zwieńczeniu, podtrzymującą szeroki architrav z uskrzydloną główką putta na licu. We wnękach stoją na postumentach rzeźby ewangelistów - po lewej św. Mateusz, po prawej - św. Marek. Na licach podstaw owalne płyciny ramowane rollwerkiem, z imionami ewangelistów. Cokoły kolumn zdobione maskami i guzami. Trzony pokryte deseniem roślinnym. Na strukturze za kolumnami - arabeska. Między architrawami, na fryzie, w owalu ramowanym rollwerkiem, napis: RESURECTIO.

Układ drugiej kondygnacji jest powtórzeniem pierwszej. Po bokach uszaki z ornamentu okuciowego. Na osi czteroboczna, kasetonowa wnęka za sceną “Zmartwychwstania Chrystusa”, ujęta bordiurą roślinną, flankowaną aediculami z rzeźbami ewangelistów: św. Jana - po lewej i św. Łukasza - po prawej. Na fryzie trzy uskrzydłone główki puttów i rauty. Środkowa część fryzu i gzymsu - trójbocznie wyładowana. Gzyms koronujący od dołu profilowany. W zwieńczeniu, na osi nastawy - cztery spływy wolutowe podtrzymujące oprofilowaną kostkę, na której znajduje się gołębnica (?). Po bokach anioły trzymające trąby. Kolorystyka wtórna: całość malowana szaro, detale snycerskie -

³ Karty Ewidencyjne Zabytków Ruchomych [bez sygnatur], Zbiór Kart Ewidencyjnych Zabytków Ruchomych Wojewódzki Konserwator Zabytków we Wrocławiu Delegatura w Legnicy.

złoczone, w motywach płaskorzeźbionych i rzeźbionych - przewaga ugrów, czerwieni, ciemnej zieleni, liliowego i niebieskiego.

Struktura architektoniczna wykonana z drewna iglastego, snycerka z liściastego, część płaskorzeźb i masek odlewana w gipsie. Drewno przeklejono, pokryto gruntem klejowo-kredowym, polichromowano w technice najprawdopodobniej tempery (należy wykonać badania na oznaczenie zapraw i warstw malarskich), złoczone złotem płatkowym na pulment. Przemalowania olejne XIX-wieczne. Należy wykonać badania fizyko-chemiczne identyfikujące dokładną technologię wykonania obiektu.

Ambona

“Przyścienna, podwieszona, kosz na rzucie siedmioboku. Partia cokołowa lejkowata, siedmioboczna, spięta u dołu kwatonem z akantu, oddzielona półwałkiem zdobionym rozetkami i akantem od części środkowej. Ścianki kosza ozdobiono snycerskim ornamentem roślinnym: kampanulle z akantem, umieszczonym we wgłębnych, prostokątnych płycinach. Na krawędziach między płycinami - pionowe listwy zdobione liśćmi i parami kampanulli. Partie gzymsu z szerokim, gładkim fryzem artykułowanym przedłużeniem listew. Parapet schodów u nasady poziomo profilowany, podzielony listwą na dwa wgłębne prostokątne płyciny zdobione akantem połączonym z kampanullą - dekoracja malarska.

Bramka: zwieńczenie prostokątnych, płycinowych drzwi - łukowate; wykrój prześwitu powtarza łuk drzwi. Całość wieńczy antytetyczna kompozycja: na karbowanych wolutach liść akantu po obu stronach korony. Baldachim/podniebie - 100 cm/ na rzucie siedmioboku. Na dolnej krawędzi lambrekiny wycięty w trójkątne zęby. W podniebiu gołębnica na promienistej glorii; gzyms gierowany. W zwieńczeniu antytetycznie ułożone pary liści akantu. Polichromia pierwotna odczytana z elementów snycerskich na bramce: czerń, brąz, ugier, złocenia”⁴.

Ambona wykonana najprawdopodobniej z drewna iglastego, snycerka z liściastego. Pokryta zaprawą klejowo-kredową, polichromowana, złoczona i srebrzona. Należy wykonać badania fizyko-chemiczne identyfikujące technologię wykonania obiektu.

Empory

Empory na ścianie północnej i zachodniej. Z trzema podciągami wspartymi na belkach połączonych ze wspornikami filarów pod balustradą. Balustrady podzielone czterema polami podłużnych prostokątnych płycin. Wieńczący gzyms fazowany od czoła. Podniebie odeskowane.

Należy wykonać badania fizyko-chemiczne oznaczające gatunek drewna oraz rodzaje zapraw i farb, z którego wykonano empory z także przeprowadzić kwerendę historyczno-sztuczną.

⁴ Ks. J. Peter, Katalog ruchomych zabytków sztuki sakralnej w Archidiecezji Wrocławskiej, Wrocław 1982, t.II., s. 160

V. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Ołtarz główny

Stan zachowania retabulum jest bardzo zły.

Struktura architektoniczna jest mocno zaatakowana przez szkodniki drewna (ksylofagi), które nadal pozostają czynne w obiekcie. Na zewnątrz widoczne są liczne otwory wylotowe po owadach, jak i świeże kopczyki z mączki drzewnej. **Bardzo poważne porażenie drewna przez szkodniki** doprowadziło do poważnych **uszkodzeń architektonicznej struktury** obiektu. Część elementów (np. płaskorzeźby w kasetonach, fragmenty uszaków) istnieje wyłącznie dzięki zewnętrznym powłokom malarskim. Pod nimi znajduje się jedynie pył drzewny.

Również czynnik ludzki, taki jak zaniedbania, doprowadził do postępującej degradacji materii ołtarza. Budynek kościoła nie jest użytkowany w prawidłowy sposób. Nie zapewnia się w nim sezonowego wietrzenia, pomimo metalowej kraty zamontowanej w drzwiach wejściowych. Doprowadziło to do podwyższenia wilgotności panującej w środku budynku, która sprzyja porażeniu mikrobiologicznemu nastawy ołtarzowej. Nie przeprowadzono również dezynsekcji ołtarza, pomimo alarmujących oznak postępującej destrukcji spowodowanej przez owady.

Przez wieki drewno, z którego wykonany jest obiekt, narażone na częste zmiany wilgotności i temperatury, ulegało cyklom kurczenia i rozszerzania się, powodując “wstawanie”, pęknięcie i odspajanie położonych na jego powierzchni zapraw klejowo-kredowych wraz z warstwą malarską. Część zapraw uległa odspojeniu i znacznemu wykruszeniu od warstwy drewnianego podłoża. Powstałe w ten sposób uszkodzenia na powierzchni ołtarza postanowiono zamalować farbą olejną w przeszłości.

Całość retabulum, również jego odwrocie, przemalowano olejnymi farbami, zapewne w trakcie XX- wiecznej renowacji. Wtórna kolorystyka struktury ołtarzowej i rzeźbionych scen nie nawiązuje do oryginalnej kolorystyki. Natomiast inskrypcje powtórzono w późniejszych warstwach. Na drewnianych płaskorzeźbach i rzeźbach pierwotne polichromie są najprawdopodobniej zachowane w niewielkim stopniu (należy wykonać odkrywki płaszczyznowe). Na gipsowych płaskorzeźbach pierwotne warstwy malarskie nie są najprawdopodobniej zachowane. Na uszkodzoną już powierzchnię gipsowych rzeźb nałożono nową zaprawę również na bazie gipsu.

Na przemalowanym w całości odwrocie ołtarza pozostawiono niezamalowane “okienko” odsłaniające oryginalne napisy.

Złożone i grawerowane tła kasetonów z płaskorzeźbami częściowo przezłożono **szlagmetalem**.

Część snycerki retabulum posiada **utrącenia**, odłamania, brakuje części drobnych elementów.

Gipsowe formy masek i płaskorzeźb “odpadają” od struktury ołtarzowej na skutek degradacji mikrobiologicznej i utraty spoiwości kleju glutynowego, na którym je przytwierdzono.

Również mensa ołtarzowa jest przemalowana farbami olejnymi. Pod wtórnym antepedium, znajduje się pierwotne, w szczątkowym stanie zachowania.

Ambona

Ambona została kilkakrotnie przemalowana w przeszłości farbami olejnymi, co spowodowało utratę jej pierwotnych wartości artystycznych. Wtórna, nieestetyczna kolorystyka nie nawiązuje do oryginalnej. Nowa farba położona jest w ubytkach pierwotnej warstwy malarskiej. Ambona była najprawdopodobniej marmoryzowana. Również pierwotne złocenia i srebrzenia w szlachetnej technice zostały przemalowane metalicznymi farbami olejnymi - tzw. srebrzanką i złotolem. Z czasem wtórnie położone warstwy przemalowań zaczęły się łuszczyć i odpadać w wyniku procesów starzeniowych. W snyderce ambony brakuje części elementów np. kampanulli. Obiekt jest poważnie zaatakowany przez drewnojady.

Empory

Empory również zostały w przeszłości przemalowane farbami olejnymi. Widoczne jest "wstawanie" warstw malarskich w formie "daszków".

Drewno empor jest porażone przez drewnojady. Część połączeń stolarskich uległa rozluźnieniu.

Na obecnym etapie nie wiadomo czy występują pierwotne polichromie. Należy wykonać sondy stratygraficzne, aby zidentyfikować występowanie oraz stan zachowania ewentualnych polichromii bądź też monochromii, ich zasięg oraz zależności czasowe.

Stwierdzam zgodność
odpisu z oryginałem
data 19.01.2011 podpis [podpis]

VI. CEL I ZAŁOŻENIA KONSERWACJI - PROJEKT KONSERWATORSKI

Głównym celem planowanych prac konserwatorskich i restauratorskich jest powstrzymanie procesów niszczących oraz wyeksponowanie warstwy oryginalnej wraz z rekonstrukcją brakujących elementów. Pozwoli to częściowo odzyskać utracone pierwotne walory artystyczne.

Przekształcenia plastyczno-estetyczne wykonane w ubiegłych stuleciach były dla obiektów niekorzystne i prace konserwatorsko-restauratorskie powinny polegać na usunięciu ich efektów. Przywrócenie wartości estetycznych odbędzie się poprzez wyeksponowanie oryginalnych warstw, a usunięcie wtórnych. Ważnym punktem planowanych prac będzie również przywrócenie utraconych parametrów technicznych obiektów.

Ołtarz główny

Ze względu na rangę obiektu, jego funkcję oraz stan zachowania proponuje się przeprowadzenie pełnej konserwacji technicznej jak i estetyczno-plastycznej.

Zakłada się eksponowanie ołtarza w jego pierwotnej kolorystyce poprzez uczytelnienie i eksponowanie pierwszej widocznej warstwy. Niemniej, dla pozytywnej realizacji założonego celu kluczowym będzie ustalenie zasięgu oraz jakości pierwotnych polichromii na drewnianych i gipsowych płaskorzeźbach kasetonów. Przy czym stan tych drugich może być niewystarczający dla pozytywnej realizacji zamierzonego celu i może stanowić główną problematykę konserwacji obiektu.

Konserwacja retabulum, ze względu na różny rodzaj zniszczeń oraz ze względu na niejednorodny stopień destrukcji poszczególnych elementów będzie wymagała powołania kilku Komisji Konserwatorskich, na których zostanie ustalony dokładny sposób postępowania z kolejnymi częściami. Ze względu na złożoność problemów konserwatorskich przy obiekcie, czasochłonność planowanego postępowania oraz jego finansowanie, prace konserwatorskie należy podzielić na kilka etapów.

W pierwszej kolejności, przed rozpoczęciem prac, należy wykonać badania fizyko-chemiczne w celu oznaczenia składu spoiw i zapraw, użytych pigmentów, oznaczenia gatunku drewna oraz zastosowanych folii metalowych.

Obiekt na czas prac konserwatorskich, w tym zabiegów impregnacji strukturalnej drewna, będzie musiał zostać rozebrany na części i przewieziony do pracowni konserwatorskiej. Po demontażu i rozpoczęciu prac będzie możliwe określenie stanu zachowania poszczególnych warstw chronologicznych, który wpłynie zasadniczo wpłynie na sposób dalszego postępowania konserwatorskiego, sprecyzowanego na powołanej Komisji Konserwatorskiej.

Konserwacja techniczna będzie polegała na przywróceniu parametrów technicznych ołtarza poprzez stężenie konstrukcji jak i wzmocnienie strukturalne drewna - impregnację połączoną z dezynsekcją. Bardzo ważnym jest zatrzymanie żerowania drewnojadów, które w sprzyjających warunkach, w przeciągu 50 lat potrafią doprowadzić do całkowitego unicestwienia obiektu. Jeżeli będzie wymagane, zostanie przeprowadzony również zabieg dezynfekcji.

Istotne będzie wzmocnienie spoiwości i adhezji pierwotnych warstw po ich odsłonięciu. W ramach konserwacji technicznej przewiduje się również wykonać oczyszczenie, rekonstrukcję brakujących elementów dekoracji snycerskich, uzupełnienie warstw gruntów i bolusów nawiązując do techniki i technologii oryginału.

Stwierdzam zgodność
odpisu z oryginałem
data 14.01 podpis

Dużym wyzwaniem podczas konserwacji ołtarza może stanowić konserwacja rzeźby i płaskorzeźby. Po demontażu i rozpoczęciu prac będzie możliwe określenie stanu zachowania poszczególnych warstw chronologicznych na rzeźbach. Zakłada się uczytelnienie i eksponowanie pierwszej widocznej warstwy zgodnie z technologią i techniką autorską. Niestety, domniemuje się, iż stan zachowania pierwotnych polichromii jest bardzo zły, miejscami nawet katastrofalny. W ramach badań odkrywkowych (odkrywki płaszczyznowe) należy ustalić ich stan oraz zasięg i podjąć decyzję dotyczącą dalszego postępowania, w tym odsłaniania. Temat ten należy przedyskutować w ramach Komisji Konserwatorskiej, gdyż ma on kluczowe znaczenie dla przyszłej aranżacji estetycznej obiektu. Jeżeli odsłonięta ilość pierwotnej materii malarskiej będzie niewystarczająca do uzyskania pełnej informacji o kolorystyce i wykończeniu, proponuje się pozostawić kolorystykę rzeźb i płaskorzeźb powstałą w trakcie renowacji z początku XX w.

Pierwotne polichromie na drewnianej strukturze architektonicznej retabulum są stosunkowo dobrze zachowane. Możliwe jest ich odsłonięcie metodami chemicznymi i mechanicznymi oraz rekonstrukcja brakujących fragmentów w technice oryginalnej metodą scalającą.

Zakłada się uzupełnienie pierwotnych złocień w wykruszonych fragmentach: złotem i srebrem w proszku, a także płatkami na wypukłościach i scalenie. Zrekonstruowane złocenia będą mieć charakter dobrze zachowanych historycznych złocień.

Wtórna farba na odwrociu ołtarza najprawdopodobniej kwalifikuje się do usunięcia. Należy ocenić stan odsłoniętego drewna po wykonaniu próby i podjąć dalsze decyzje o jego pozostawieniu i położeniu warstw zabezpieczających lub pokryciu nową warstwą monochromii. Inskrypcje na odwrociu należy utrwalić.

Prace przy ołtarzu, ze względu na trudny charakter i ilość planowanych zabiegów, proponuje się przeprowadzić etapami rozłożonymi na min. trzy lata. Zaczynając od najniższych partii ołtarza, a kończąc na najwyższych.

Ambona

Głównym zadaniem będzie usunięcie szeregu niekorzystnych przekształceń plastyczno-estetycznych, jakie wykonano przy ambonie w przeciągu ostatniego stulecia.

W celu odzyskania pierwotnego wyglądu, wymagane jest usunięcie efektów ostatnich, niekorzystnych przemalowań, uzupełnienie brakującej snycerki, odsłoniętej oryginalnej polichromii oraz złocień. Wszystkie zabiegi konserwatorskie zostaną poprzedzone szczegółowym rozpoznaniem stratygrafii oraz próbami gwarantującymi właściwy dobór środków i metod, niezbędnych do przeprowadzenia prac konserwatorsko-restauratorskich. Rekonstrukcje i uzupełnienia zapraw proponuje się wykonać w technice kredowo-klejowej. Odsłonięte złocenia zaleca się zregenerować, a jeśli nie będzie to możliwe, wykonać nowe w technice autorskiej. Laserunki, jeżeli będą występować zostaną zrekonstruowane w technice żywicznej. Zakłada się uzupełnienie brakujących fragmentów oraz ubytków formy rzeźbiarskiej i dekoracji snycerskiej w drewnie sezonowanym, gatunkowo zgodnym z pierwotnym.

Ważnym etapem prac konserwatorsko-restauratorskich będzie również wzmocnienie i dezynsekcja struktury architektonicznej ambony, która na czas trwania prac konserwatorskich zostanie zdemontowana. Po wykonaniu pełnej konserwacji technicznej i estetycznej wszystkie elementy ambony zostaną ponownie złożone i zamontowane w kościele z zachowaniem tradycyjnych połączeń stolarskich oraz w razie potrzeby zostaną wykonane dodatkowe wzmocnienia metalowe.

Empory

Również empory w przeszłości poddano przekształceniom estetyczno-plastycznym. Skutki tych prac należy usunąć. W ramach konserwacji estetycznej wstępnie zakłada się uczytelnienie i eksponowanie pierwszej warstwy chronologicznej, jeśli ona występuje lub innej młodszej warstwy chronologicznej, której wartości artystyczne i historyczne będą odpowiednie dla obiektu zabytkowego. Jeżeli warstwy pierwotne nie będą występować, empory zaleca się odświeżyć wysokogatunkowymi kryjącymi farbami przeznaczonymi do prac przy drewnie, nawiązując do najlepiej zachowanej warstwy kolorystycznej. Empory wymagają również przeprowadzenia konserwacji technicznej, polegającej na wzmocnieniu pierwotnego materiału poprzez strukturalną impregnację żywicami syntetycznymi połączoną z dezynsekcją. Zakłada się również ustabilizowanie rozluźnionych elementów, wzmocnienie połączeń stolarskich, wykonanie koniecznych uzupełnień oraz sklejenie pęknięć i odspojeń drewna. Ubytki drewna w strukturze proponuje się wypełnić drewnem sezonowanym, zgodnym gatunkowo. W szczeliny wklejone będą pióra z tego samego gatunku drewna.

Stwierdzam zgodność
odpisu z oryginałem
data 11.01 podpis

VII. PROPONOWANE POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE

Ołtarz główny

Przed przystąpieniem do działań konserwatorskich należy wykonać wstępną dokumentację stanu zachowania obiektu (pisemną i fotograficzną).

Kluczowym zadaniem będzie wzmocnienie struktury drewna poprzez zabiegi impregnacji połączonej z dezynsekcją.

Przed demontażem obiektu należy zabezpieczyć newralgiczne miejsca. Zabezpieczone części ołtarza zaleca się przetransportować do pracowni konserwatorskiej i wykonać impregnację metodą "długotrwałej kąpeli chłodnej" osłabionego konstrukcyjnie drewna oraz metodą kroplówkową roztworem żywicy *Hekol I-50* w octanie etylu lub *Praloid B-72* w kompozycji rozpuszczalników: ksyłenu, toluenu i acetonu. Należy wykonać próby na ewentualne oddziaływanie rozpuszczalników na warstwę malarską. Jednocześnie zostanie wykonany zabieg dezynsekcji przez dodanie do impregnatu *Antoksu W*, środka toksycznego, którego obecność spełni również funkcję profilaktycznej ochrony drewna przed czynnikami biologicznymi. Procentowość roztworu zostanie dobrana na podstawie prób wykonanych na niewielkich fragmentach snycerki oraz struktury ołtarza. Istotne jest znalezienie optymalnej procentowości roztworu, dającej gwarancję właściwego wzmocnienia struktury drewna przy zachowaniu zdolności do jak największej jego penetracji.

Prace konserwatorsko-restauratorskie powinno poprzedzić wykonanie odkrywek celem uzyskania pełniejszej informacji o stanie zachowania i zasięgu warstw pierwotnych. Pozwoli to podjąć kluczowe postępowanie konserwatorskie właściwe dla przyszłej aranżacji estetycznej obiektu.

Warstwy pierwotne na architektonicznej strukturze ołtarzowej zachowały się w dostatecznym stopniu, dzięki któremu można je odsłonić i zrekonstruować. Natomiast, nieznany jest stopień zachowania pierwotnych warstw kolorystycznych na drewnianych płaskorzeźbach. Ich stan oraz zasięg wydaje się być niewystarczający, co może stanowić duże wyzwanie podczas aranżacji estetycznej obiektu. Dlatego należy wykonać odkrywki płaszczyznowe odsłaniające pierwotną malaturę. Pozwoli to ocenić stan oraz zakres zachowania historycznej polichromii. Jej zachowana jakość oraz ilość zasadniczo wpłynie na dalszy sposób postępowania konserwatorskiego, który należy ustalić podczas Komisji Konserwatorskiej. W razie źle zachowanych warstw spodnich konieczne będzie przyjęcie ekspozycji warstw najlepiej zachowanych.

Dodatkowo, wydaje się, iż na gipsowych odlewach płasko-rzeźbionych postaci nie ma zachowanej oryginalnej polichromii. Występują wyłącznie późniejsza najprawdopodobniej powstała podczas XX-wiecznej konserwacji ołtarza. W przypadku pomyślnego odsłonięcia i rekonstrukcji pierwotnej polichromii na drewnianych płaskorzeźbach zaistnieje podstawa, jak i analogia do aranżacji kolorystycznej gipsowych odlewów postaci.

Po chemicznym i mechanicznym usunięciu wszystkich wtórnych warstw technologicznych należy uzupełnić ubytki drewna, zapraw, polichromii i złocień w miejscach wykruszeń oraz scalić do zachowanych oryginalnych warstw obiektu. Brakującą część snycerki i odlewów gipsowych (maski) należy zrekonstruować nawiązując do technik autorskich.

Ubytki złocień będą uzupełnione złotem i srebrem w proszku, na wypukłościach złotem płatkowym. Najprawdopodobniej na metalizowanych partiach będą występować również goldlaki, które należy uzupełnić i scalić kolorystycznie

Proponuje się usunięcie wtórnych przemalowań na odwrociu, poprzez wykonanie wpiętych prób oczyszczenia celem dokonania oceny stanu zachowania odsłoniętego drewna. Jakość odsłoniętego drewna pomoże ustalić dalszy sposób aranżacji estetycznej podczas Komisji

Stwierdzam zgodność
odpisu z oryginałem

data: *10.01.2024* podpis: *[Podpis]*

Konserwatorskiej. Proponuje się rozważyć impregnację drewna odwrocia ołtarza środkiem ognioodpornym *Fobos*.

Mensę ołtarzową powinno się oczyścić z przemałowań i uzupełnić najstarszą warstwę kolorystyczną. Pierwotne antepedium należy zrekonstruować jak i należy podjąć decyzję, które antepedium pierwotne, czy wtórne będzie eksponowane na czole mensy.

Ambona

Należy wykonać badania sondażowe celem ustalenia techniki i technologii warstw i elementów pierwotnych. Po demontażu i rozpoznaniu budowy technologicznej obiektu, należy przeprowadzić próby usuwania przemałowań i ustalić optymalny skład mieszanki rozpuszczalników, nie oddziałującej na oryginalną polichromię oraz warstwę złocień.

Prace konserwatorskie powinny obejmować kolejno: zabezpieczenie ewentualnych spęcherzonych warstw malarskich i złocień, naprawę i stabilizację konstrukcji, usunięcie zabrudzeń i wtórnych nawarstwień, impregnację drewna, dezynfekcję, konsolidację warstw technologicznych, rekonstrukcję oraz uzupełnienie ubytków dekoracji snycerskiej, gruntów, polichromii i złocień. Zakres uzupełnień, rekonstrukcji, a także wszelkie sporne kwestie, które mogą pojawić się w trakcie prowadzonych prac należy rozwiązać podczas komisji konserwatorskich z przedstawicielem DWKZ Delegatura w Legnicy oraz inwestorem.

Empory

Zaleca się wykonanie odkrywek płaszczyznowych identyfikujących występowanie pierwotnej polichromii i stan jej zachowania. W razie identyfikacji występowania oryginalnych warstw barwnych należy opracować metodę zdejmowania przemałowań. Prace należy wykonać *in situ*. Przed przystąpieniem do całościowych prac w pierwszej kolejności należy wykonać wszystkie niezbędne działania stolarskie.

W przypadku odsłonięcia oryginalnej polichromii należy ją skonsolidować z podłożem, odsłonięte ubytki gruntów uzupełnić zaprawą klejowo-kredową, zaizolować, zawerniksować werniksem przejściowym i kolejno wykonać retusz farbami restauratorskimi. Całość zabezpieczyć werniksem satynowym.

Jeżeli pierwotnie występuje monochromia proponuje się odświeżyć konstrukcję empor dobrej jakości farbami bezrozpuszczalnikowymi (np. Flügger, Jotun, Tikkurila), po uprzednim uzupełnieniu ubytków wysokiej jakości kitem akrylowym i wykonaniu wstawek z drewna odpowiednio dobranego gatunkowo.

VIII. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Ołtarz

1. Demontaż ołtarza:
 - przygotowanie rusztowania pomocniczego;
 - wstępne zabezpieczenie osypujących się partii bibułą japońską na wybranym spoiwie (3 % *klucel-E*, 4 % *metyloceluloza*, 5 % *kleik króliczy*);
 - demontaż obiektu na poszczególne segmenty, rozdzielanie poszczególnych łączy stolarskich, usunięcie skorodowanych gwoździ;
 - inwentaryzacja zdemontowanych elementów analizą stanu zachowania i konstrukcji;
 - wykonanie dokumentacji fotograficznej;
 - oczyszczeniem zdemontowanych części ołtarza z zabrudzeń powierzchniowych;
 - zabezpieczenie przed transportem;
2. Transport w/w elementów ołtarza do pracowni konserwatorskiej.
3. Rozpoznanie budowy stratygraficznej pierwotnej techniki wykonania obiektu. Wykonanie odkrywek i przekrojów na różnych warstwach technologicznych i chronologicznych. Ustalenie wspólnej fazy chronologicznej. Badania laboratoryjne określające rodzaje spoiw, pigmentów, folii metalowych, jak również identyfikujące gatunki drewna wykorzystane do wykonania dzieła.
4. Odczyszczenie z luźnych nawarstwień kurzu i brudu awersu oraz rewersu miękkimi pędzlami i gumkami.
5. Podklejenie odspojonych zapraw kleikiem rybim (z pęcherzy jesiota) bądź króliczym (2-3%), równoważnie dyspersją akrylową *Plextol B-500*.
6. Zabezpieczenie lica przed impregnacją bibułą japońską.
7. Impregnacja metodą "długotrwałej kąpieli chłodnej" osłabionego konstrukcyjnie drewna oraz metodą kroplówkową roztworem żywicy *Hekol I-50* w octanie etylu lub *Praloid B-72* w kompozycji rozpuszczalników: ksylenu, toluenu i acetonu. Należy wykonać próby na ewentualne oddziaływanie rozpuszczalników na warstwę malarską. Jednocześnie wykonany zostanie zabieg dezynsekcji przez dodanie do impregnatu *Antoksu W*, środka toksycznego, którego obecność spełni również funkcję profilaktycznej ochrony drewna przed czynnikami biologicznymi. Procentowość roztworu wyjaśniającego zostanie dobrana na podstawie prób wykonanych na niewielkich fragmentach snycerki ołtarza: kolejno 5, 10, 12, 15, 20 % aż do pełnego utwardzenia. Istotne jest znalezienie optymalnej procentowości roztworu, dającej gwarancję właściwego wzmocnienia struktury drewna przy zachowaniu zdolności do jak największej jego penetracji.
8. Odczyszczenie chemiczne odwrocia ołtarza mieszanką dobraną na podstawie uprzednio wykonanych prób.
9. Mechaniczne i chemiczne usunięcie przemalowań oraz późniejszych nawarstwień (brąz, lakierów, szelaków, farb, metalizacji, gwoździ, szlagaluminium) z polichromii i złocień. Proporcje składników w mieszankach należy dobrać na podstawie uprzednio wykonanych prób rozpuszczalności w celu doboru optymalnych metod i środków działania.
10. Odczyszczenie fragmentów złocień wykonanych w technologii pierwotnej i kwalifikujących się do uzupełnień. Metoda zostanie dobrana na drodze prób.
11. Podklejenie spęcherzeń i złuszczeń zaprawy przy użyciu 5% wodnego roztworu kleju rybiego, króliczego lub colety. Równoważnie *Plextol*, *Primal WS-24*.

Stwierdzam zgodność
odpisu z oryginałem
data 11.01.2011 podpis

12. Wykonanie dezynsekcji nieimpregnowanych elementów drewna przez powlekanie i iniekcje preparatem owadobójczym na bazie permathryny (*Xirein, Perxil*).
13. Odrzewienie śrub i gwoździ montażowych, zabezpieczenie antykorozyjne, np. *Hammerite*.
14. Prace stolarskie – flekowanie drewna, dorabianie brakujących profili, sklejenie pęknięć i rozluźnionych połączeń, wykonanie wstawek drewnianych i wzmocnienie konstrukcji. Zalecane drewno nawiązujące do oryginalnego, a także zalecane drewno balsy do lekkich połączeń konstrukcyjnych i uzupełnień.
15. Rekonstrukcja brakujących elementów form rzeźbiarskich. Uzupełnienie drobnych ubytków formy rzeźbiarskiej elementów snycerskich, ornamentów i rzeźb żywicą epoksydową *Axson SC 258* z dodatkiem pyłu drzewnego i pigmentów.
16. Wykonanie odlewów brakujących form gipsowych z użyciem gipsu dentystycznego.
17. Uzupełnienie ubytków i rekonstrukcja warstwy zaprawy kitem klejowo-kredowym z dodatkiem zmydlonego wosku na elementach polichromowanych. Opracowanie powierzchni zaprawy i zaizolowanie 5 % *roztworem szelaku* w alkoholu etylowym.
18. Uzupełnienie warstwy gruntów i pulmentu w miejscach złóceni, użyty zostanie pulment w kolorze dobranym do zachowanych pulmentów.
19. Uzupełnienie ubytków lub rekonstrukcja złóceni - złotem i srebrem płatkowym lub proszkowym w celu uzyskania dobrego efektu estetycznego (zachowanie lekko przetartego charakteru). Kolor złota zostanie dobrany do zachowanego.
20. Położenie laserunków – goldlaku i scalenie kolorystyczne z oryginalnymi fragmentami srebrzeń.
21. Zabezpieczenie powierzchni złożonych w dolnych partiach przed ścieraniem (*roztwór Paraloidu B-72* w ksylenie) i srebrzonych przed korozją (*Zaponlak*). W przypadku stwierdzenia obecności barwnych laserunków wykonanie uzupełnień i rekonstrukcji barwnych goldlaków.
22. Retusz brakujących fragmentów opracowania malarskiego w ołtarzu i scalenie kolorystyczne rekonstrukcji:
 - podmalowanie kitów w obrębie polichromii akwarelą i 5 % *roztworem aquazolu* z pigmentami produkcji *Kremera*;
 - punktowanie farbami konserwatorskimi, np. ketonowo-mastyksowymi firmy *Maimeri* lub ketonowymi - *Vernice* z użyciem medium dającym efekt tempery jajowej.
23. Położenie końcowego *satynowego* werniksu ketonowego lub woskowo-damarowego w partiach uzupełnionej polichromii.
24. Zabezpieczenie elementów do transportu.
25. Montaż w miejscu ekspozycji i wykonanie poprawek po montażu.
26. Wykonanie Dokumentacji Konserwatorskiej wg obowiązującego schematu (opisowa i fotograficzna).

Ambona

1. Pełna inwentaryzacja fotograficzna i opisowa przed demontażem.
2. Wstępne zabezpieczenie osypujących się partii bibułą japońską na wybranym spoiwie (3 % *klucel-E*, 4 % *metylceluloza*, 5 % *kleik króliczy*).
3. Demontaż obiektów na poszczególne segmenty połączony z analizą stanu zachowania i konstrukcji.
4. Zabezpieczenie części składowych i transport do pracowni konserwatorskiej.
5. Rozpoznanie budowy stratygraficznej pierwotnej techniki wykonania obiektu. Wykonanie odkrywek na różnych warstwach technologicznych i chronologicznych.
Ustalenie wspólnej fazy chronologicznej. Badania laboratoryjne określające rodzaje spoiw, pigmentów, folii metalowych, jak również identyfikujące gatunki drewna wykorzystane do wykonania dzieła.
6. Odczyszczenie z luźnych nawarstwień kurzu i brudu awersu oraz rewersu.
7. Podklejenie odspojonych zapraw dyspersją akrylową *Plextol B-500* lub roztworem 2-3 % kleiku króliczego.
8. Mechaniczne i chemiczne usunięcie przemalowań oraz późniejszych nawarstwień (brąz, lakierów, szelaków, farb, metalizacji, gwoździ) z polichromii. Proporcje składników w mieszankach dobraną na podstawie uprzednio wykonanych prób rozpuszczalności w celu doboru optymalnych metod i środków działania.
9. Odczyszczenie fragmentów złoceń wykonanych w technologii pierwotnej i kwalifikujących się do uzupełnień. Metoda zostanie dobrana na drodze prób.
10. Wykonanie dezynsekcji nieimpregnowanych elementów drewna przez powlekanie i iniekcje preparatem owadobójczym na bazie permetryny (*Xirein*, *Hylotox*).
11. Impregnacja osłabionego przez owady drewna poprzez powlekanie, iniekcje, metodą kroplówkową, jeżeli wymagane metodą "długotrwałej kąpieli chłodnej" roztworem żywicy *Hekol I-50* w octanie etylu lub *Praloid B-72* w kompozycji rozpuszczalników: ksyleny, toluenu i acetonu.
12. Odrzewienie śrub montażowych, zabezpieczenie antykorozyjne, np. *Hammerite*.
13. Prace stolarskie – sklejenie pęknięć i rozluźnionych połączeń, wykonanie wstawek drewnianych drewnem nawiązującym do oryginału i drewnem z balsy i stężenie konstrukcji.
14. Rekonstrukcja brakujących elementów form rzeźbiarskich. Uzupełnienie drobnych ubytków formy rzeźbiarskiej elementów snycerskich, ornamentów dwuskładnikową żywicą epoksydową *Axson SC 258* z dodatkiem pyłu drzewnego i pigmentów.
15. Odczyszczenie chemiczne lica i mechaniczne odwrocia obrazu mieszanką dobraną na podstawie uprzednio wykonanych prób.
16. Uzupełnienie ubytków i rekonstrukcja warstwy zaprawy kitem klejowo-kredowym z dodatkiem zmydlonego wosku. Opracowanie powierzchni zaprawy.
17. Izolacja wykonanych kitów w obrębie polichromii 5 % roztworem szelaku w alkoholu etylowym.
18. Uzupełnienie warstwy pulmentu w miejscach złoceń, użyty zostanie pulment w kolorze dobranym do zachowanych pulmentów.
19. Uzupełnienie ubytków lub rekonstrukcja złoceń - złotem i srebrem płatkowym lub proszkowym z uwzględnieniem oryginalnych podziałów na poler i mat. Kolor złota zostanie dobrany do zachowanego.
20. Zabezpieczenie powierzchni złożonych w dolnych partiach przed ścieraniem (roztwór *Paraloidu B-72* w ksylenie) i srebrzonych przed korozją (*Zaponlak*).
21. Werniksowanie pośrednie polichromii werniksem retuszującym damarowym lub ketonowym.

Stwierdzam zgodność
odpisu z oryginałem

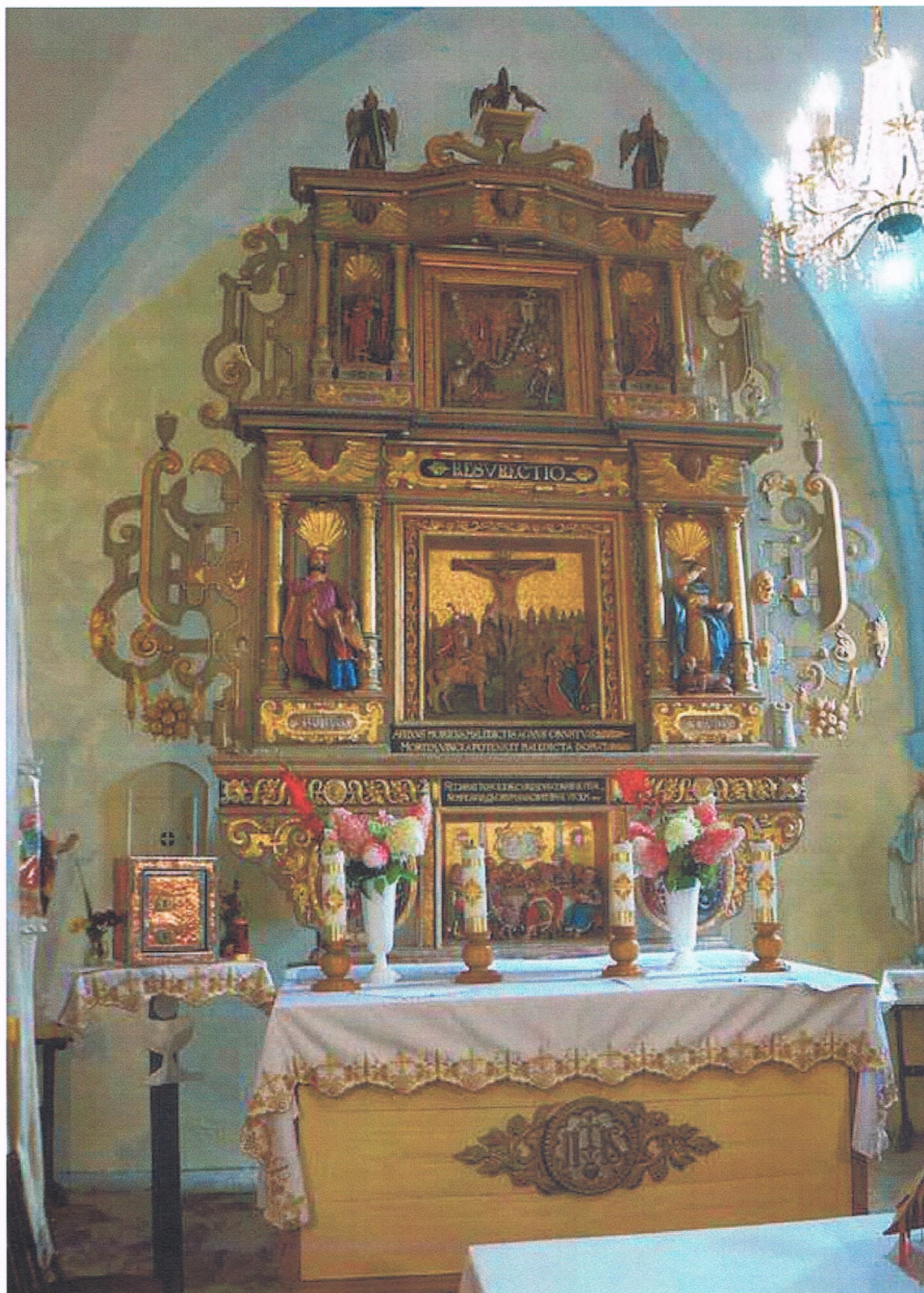
data 12.01 podpis

22. Uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej i scalenie kolorystyczne elementów zrekonstruowanych farbami konserwatorskimi, np. ketonowymi *Vernice*.
23. Zabezpieczenie drewna na odwróciu ołtarza woskiem opcjonalnie malowanie farbą kredową.
24. Położenie końcowego satynowego werniksu ketonowego lub woskowo-damarowego w partiach uzupełnionej polichromii i malatury obrazu.
25. Zabezpieczenie elementów do transportu.
26. Montaż w miejscu ekspozycji i wykonanie poprawek po montażu.

Empory

1. Dokumentacja stanu zachowania przed konserwacją.
2. Rozpoznanie budowy stratygraficznej pierwotnej techniki wykonania obiektu. Wykonanie odkrywek i przekrojów na różnych warstwach technologicznych i chronologicznych. Ustalenie wspólnej fazy chronologicznej. Badania laboratoryjne określające rodzaje spoiw, pigmentów, jak również identyfikujące gatunki drewna.
3. Usunięcie przemalowań olejnych chemicznie po uprzednim opracowaniu optymalnej mieszanki do usuwania wtórnych powłok malarskich.
4. Dezynsekcja środkiem na bazie *permetryny*.
5. Impregnacja strukturalna drewna osłabionych miejsc 12% roztworem *Paraloidu B-72* w *ksylenie* i *toluenie*. Odczekanie wymaganego czasu do odparowania rozpuszczalnika.
6. Podklejenie polichromii. Środek dobrać na podstawie uprzednio wykonanych prób (*kleik rybi*, *Klucel-E*, 2-3 % roztwór w wodzie lub alkoholu etylowym z dodatkiem środka biobójczego).
7. Wykonanie koniecznych prac stolarskich. Sklejenie pęknięć, wypełnienie ubytków i szczelin masą drewnopodobną *Axson SC 258* z dodatkiem pyłu drzewnego i pigmentów.
8. Uzupełnienie ubytków zaprawy gruntem kredowo-klejowym pędzlem (wielowarstwowo) lub kitem akrylowym w zależności od wielkości ubytków.
9. Izolacja kitów szelakiem w obrębie polichromii 5 % roztworem szelaku w alkoholu etylowym.
10. Zawerniksowanie pośrednie werniksem ketonowym satynowym.
11. Retusz scalający farbami restauratorskimi, np. ketonowo-mastyksowymi firmy *Maimeri* lub ketonowymi - *Vernice*.
12. Werniksowanie końcowe werniksem satynowym ketonowym.
13. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej wg obowiązującego schematu.

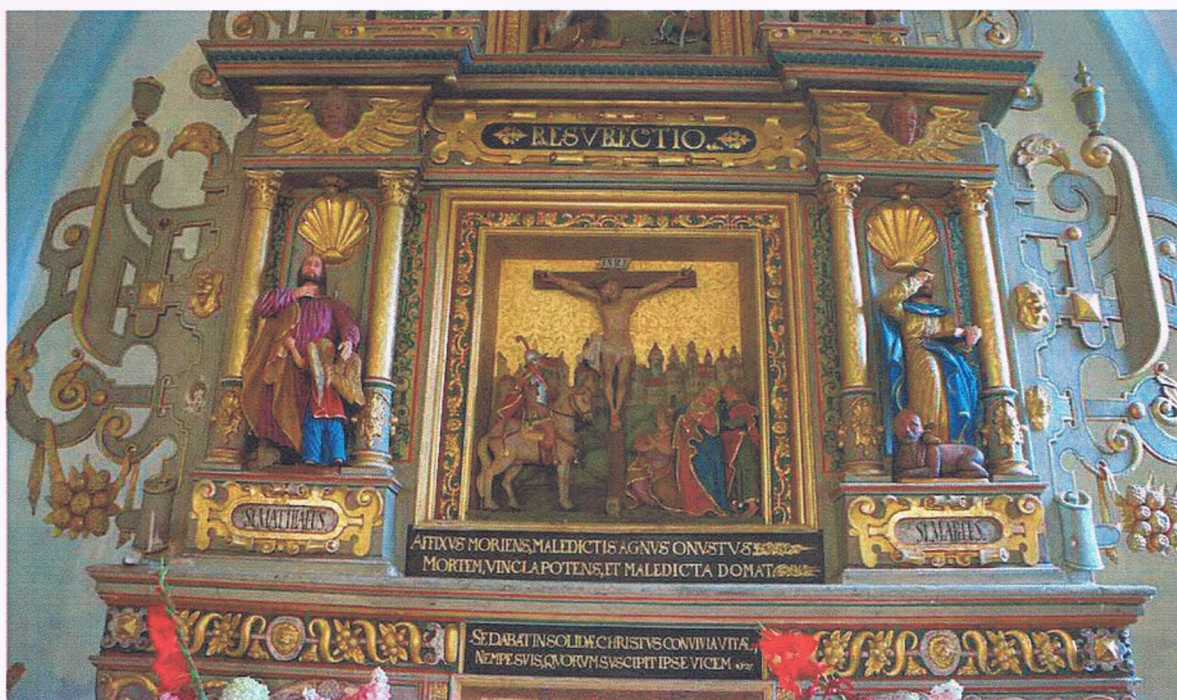
IX. FOTOGRAFIE

Fot. 1. Późnorenesansowe, ewangelickie retabulum ołtarzowe z 1616 roku znajdujące się w kościele filialnym pw. św. Jana Chrzciciela w Mysłowie (woj. dolnośląskie). Widok ogólny. Rzeźby św. Mateusza, Marka oraz antepedium - wtórne. Wrzesień, 2020 r.

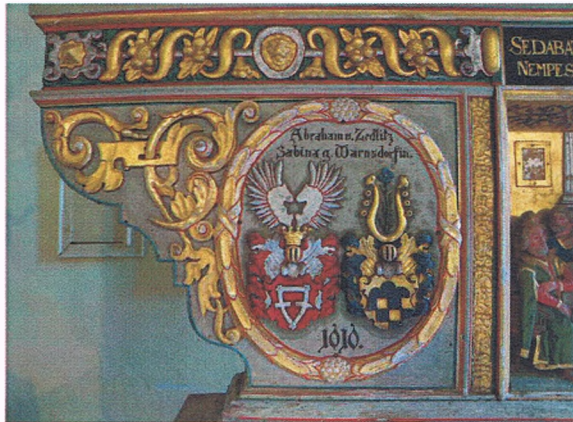
Fot. 2. Druga kondygnacja manierystycznego retabulum ołtarzowego z 1616 roku znajdującego się w kościele filialnym pw. św. Jana Chrzciciela w Mysławie (woj. dolnośląskie). Widok ogólny. Pierwotną polichromię ołtarza przemalowano farbami olejnymi. Wrzesień, 2020 rok.

Fot. 3. Pierwsza kondygnacja manierystycznego retabulum ołtarzowego z 1616 roku, znajdującego się w kościele filialnym pw. św. Jana Chrzciciela w Mysławie (woj. dolnośląskie). Widok ogólny. Postacie św. Mateusza i Marka wtórne, zrekonstruowane po kradzieży oryginalnych rzeźb. Struktura ołtarzowa oraz rzeźby przemalowane farbami olejnymi. Część złocień uzupełniona szlagmetalem. Stan z września 2020 roku.

Stwierdzam zgodność
odpisu z oryginałem

data podpis

Fot. 4. Lewa strona predelli z herbami Zedlitz i Warnsdorf retabulum z 1616 r. w kościele filialnym pw. św. Jana Chrzciciela w Mysłowie.

Fot. 5. Prawa strona predelli. Stan złożonej snycerki. Widoczne drobne ubytki zapraw oraz złoceń.

Fot. 6. Rzeźbiona scena "Ostatniej Wieczery" umieszczona w kasetonie na osi predelli późnorenesansowego, ewangelickiego ołtarza z 1616 r. w kościele filialnym pw. św. Jana Chrzciciela w Mysłowie (woj. dolnośląskie). Widok ogólny. Wrzesień, 2020 r.

Fot. 7. Wtórne XX. wieczne antependium mensy ołtarzowej ołtarza głównego w kościele filialnym pw. św. Jana Chrzciciela w Mysławie. Wrzesień, 2020 rok.

Fot. 8 i 9. Uszak i bok predelli z ołtarza głównego w kościele filialnym pw. św. Jana Chrzciciela w Mysławie. Widok ogólny. Widoczne przemalowanie szarą farbą olejną, utracenia formy rzeźbiarskiej, wykruszenia gruntów. Wrzesień, 2020 rok.

Świadczym zgodność
opisu z oryginałem
data..... podpis.....

Fot. 10. Fragment połączanego reliefu w podniebiu kasetonu w pierwszej kondygnacji ołtarza głównego z kościoła filialnego pw. św. Jana Chrzciciela w Mysławie. Wrzesień, 2020 rok.

Widoczne pociemnienia powstałe w procesie utleniania się wtórnie dodanego szlagałuminium.

Fot. 11. Rollwerk pierwszej kondygnacji ołtarza głównego z kościoła filialnego pw. św. Jana Chrzciciela w Mysławie. Wrzesień, 2020 rok.

Widoczne wtórne przemalowania i metalizacje, ubytki zapraw i złoceń, a także otwory i kopczyki z mączki drzewnej po czynnie działających drewnojadach. Wrzesień, 2020 rok.

Fot. 12. Fragment ołtarza głównego z kościoła filialnego pw. św. Jana Chrzciciela w Mysławie. Na odsłoniętym fragmencie widoczna pierwotna błękitna kolorystyka. Wrzesień, 2020 r.

Fot. 13. Fragment kolumnienki z ołtarza głównego w kościele filialnym pw. św. Jana Chrzciciela w Mysławie. Widoczna pierwotna kolorystyka - czerwona marmoryzacja. Wrzesień, 2020 r.

Fot. 14. Fragment postaci ze sceny "Ostatniej Wieczery" znajdującej się w predelli. Widok z przodu. Rzeźba odlana w gipsie, przmalowana farbami olejnymi. Wrzesień, 2020 rok.

Fot. 15. Odwrocie fragmentu postaci ze sceny "Ostatniej Wieczery" znajdującej się w predelli. Rzeźba odlana w gipsie, pokryta wtórnie gipsem i przmalowana farbami olejnymi. Na odwrociu widoczny klej glutynowy. Wrzesień, 2020 rok.

Fot. 16. Odwrocie ołtarza w kościele filialnym pw. św. Jana Chrzciciela w Mysławie. Widoczne szare przemalowanie farbą olejną.

Wrzesień, 2020 rok.

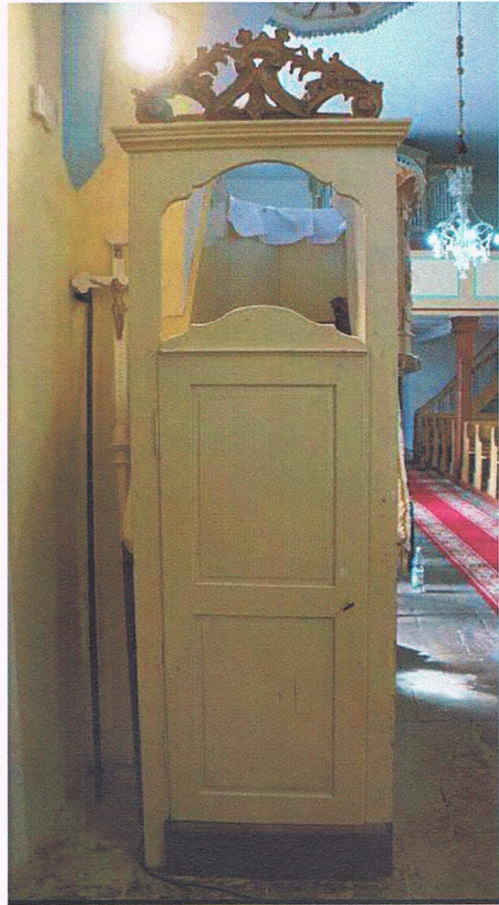
Stwierdzam zgodność
odpisu z oryginałem
data 11.09.2020 podpis [signature]

Fot. 17. Ambona w kościele filialnym pw. św. Jana Chrzciciela w Mysławie, XIX w. Wrzesień, 2020 rok.

Fot. 18. Balustrada XIX. wiecznej ambony w kościele filialnym pw. św. Jana Chrzciciela w Mysłowie. Wrzesień, 2020 rok.

Fot. 19. Bramka XIX. wiecznej ambony w kościele filialnym pw. św. Jana Chrzciciela w Mysłowie. Wrzesień, 2020 rok.

Fot. 20. Baldachim XIX. wiecznej ambony w kościele filialnym pw. św. Jana Chrzciciela w Mysłowie. Wrzesień, 2020 rok.

Stwierdzam zgodność
opisu z oryginałem
data: 11.09.2021 podpis: [signature]

Fot. 21. Empory w kościele filialnym pw. św. Jana Chrzciciela w Mysłowie. Wrzesień, 2020 rok.

Fot. 22. Deskowanie empory w kościele filialnym pw. św. Jana Chrzciciela w Mysłowie.

Wrzesień, 2020 rok.

Pan(i)..... **Joanna Jędrzejak**

(nazwisko i imię)

data urodzenia **05-12-1982**

miejsce urodzenia **Maków Podhalański**

(podpis posiadacza dyplomu)

Nr dyplomu **7569**

**AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH im. JANA MATEJKI
W KRAKOWIE**

(nazwa uczelni)
Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki

(nazwa podstawowej jednostki organizacyjnej uczelni)

DYPLOM

ukończenia studiów w formie **stacjonarnej**
na kierunku **konserwacja i restauracja dzieł sztuki**
w specjalności **konserwacja i restauracja malarstwa**

z wynikiem **bardzo dobrym**

i uzyskania w dniu **30-09-2011**

tytułu zawodowego **magistra sztuki**

Kierownik podstawowej
jednostki organizacyjnej

Rektor

(pisać z imieniem i podpisem)

(pisać z imieniem i podpisem)

Kraków

(miejsce wydania)

26-10-2011

dnia

mgr sztuki Joanna Jędrzejak
Konserwacja i Restauracja Zabytków
Ul. D. Chłapowskiego 24/2
59-220 Legnica
NIP 552 16 22 853
nr dyplomu ASP 7569
tel. +48 790 777 366
e-mail: yanna.renovation@gmail.com

Doświadczenie zawodowe:

- 2019 r. Prace konserwatorskie przy późnogotyckich malowidłach ściennych z pocz. XVI w. z przedstawieniami figuralnymi, w prezbiterium kościoła filialnego pw. Narodzenia św. Jana Chrzciciela w miejscowości Patnów-Pawlikowice.
- 2019 r. Prace konserwatorskie przy ikonach ikonostasu z pocz. XIX w. stylu huculskim, znajdującym się w cerkwi pw. św. Paraskewy w Małastowie-Pętnej. Realizacja własna.
- 2019 r. Konserwacja barokowego obrazu z 1720 r. pt. *Spowiedź św. Antoniego*, pochodzącego z Prowincji św. Jadwigi Zakonu Braci Mniejszych we Wrocławiu.
- 2019 r. Prace renowacyjne przy tynkach w gotyckim kościele pw. Najświętszej Maryi Panny w Zaborowie. Własna realizacja.
- Nadzór konserwatorski przy remoncie chóru barokowego kościoła pw. św. Józefa Robotnika w Gorzycy.
- 2018 r. Prace konserwatorskie przy wielkoformatowym barokowym obrazie olejnym *św. Jan Ewangelista* autorstwa Johanna Jacoba Eybelwiesera z 1721 r., pochodzącym z kościoła pw. Michała Archanioła w Tyńcu nad Ślężą. Własna realizacja.
- 2018 r. Renowacja elewacji zachodniej kamiennej wieży kościoła pw. św. Antoniego w Gniewomierzu. Własna realizacja.
- 2018 r. Konserwacja barokowego obrazu z 1719 r. pt. *Zeznanie Umarłego*, pochodzącego z Prowincji św. Jadwigi Zakonu Braci Mniejszych we Wrocławiu. Własna realizacja.
- 2017 r. Renowacja elewacji frontowej barokowego pałacu w Krzeczynie Małym. Własna realizacja.
- 2017 r. Prace renowacyjne w Kaplicy Pod Wieżą Gotycką w Katedrze pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Legnicy. Nadzór konserwatorski.
- 2017 r. Renowacja dwóch płyt epitafijnych z 1595 i 1607 r. z kościoła pw. św. Marcina w Grębocicach. Własna realizacja.
- 2017 r. Prace konserwatorskie przy wielkoformatowym, barokowym obrazie olejnym *św. Marek Ewangelista* autorstwa Johanna Jacoba Eybelwiesera z kościoła pw. Michała Archanioła w Tyńcu nad Ślężą. Własna realizacja.
- 2017 r. Konserwacja barokowego obrazu z 1721 r. pt. *Kazanie św. Antoniego* pochodzącego z Prowincji św. Jadwigi - Zakon Braci Mniejszych we Wrocławiu. Własna realizacja.

- 2016r. Prace konserwatorskie przy wielkoformatowym, barokowym obrazie olejnym *św. Łukasz Ewangelista* 1720 r., autorstwa Johanna Jacoba Eybelwiesera z kościoła pw. Michała Archanioła w Tyńcu nad Ślężą. Własna realizacja.
- 2016r. Prace konserwatorskie przy odwróciu ikonostasu z pocz. XIX w., oraz konserwacja ikon z cerkwi pw. *św. Paraskewy* w Pętnej. Własna realizacja.
- 2015r. Prace konserwatorskie przy polichromiach namiotowego sklepienia w cerkwi Opieki Matki Bożej w Wołowcu. Własna realizacja.
- 2014r. Prace pozłotnicze przy kamiennej replice kominka z Bordeaux, realizacja dla ArchitekturalAntiquesBruxelles.
- 2014r. Prace przy wielkoformatowym obrazie olejnym *Ostatnia Wieczerza* Tomasza Dolabelli z kościoła klasztoru o.o. Dominikanów w Krakowie. Współpraca z firmą Veritas Arte, Marcin Ciba.
- 2014r. Prace konserwatorskie przy obrazach olejnych *Zwiastowanie NMP* i *Cierniem Ukoronowanie* Michaela Willmanna z kościoła pw. Nawiedzenia NMP w Bardzie.
- 2014r. Prace przy konserwacji barokowych rzeźb z Opactwa Benedyktynów w Tyńcu. Współpraca z firmą Veritas Arte, Marcin Ciba.
- 2013 r. Prace przy XVII-wiecznym *Ołtarzu Prądnickim* pochodzącym z krużganków klasztoru o.o. Dominikanów w Krakowie. Współpraca z firmą JZ Arte, Jerzy Zajdak.
- 2012r. Konserwacja XVII-wiecznej polichromii drewnianego kościoła pw. *św. Elżbiety Węgierskiej* w Trybszu. Realizacja dla firmy Pracownie Architektury i Konserwacji zabytków, A. Barańska pod nadzorem dr. Jarosława Adamowicza.
- 2012r. Prace przy konserwacji cyklu obrazów olejnych *Portrety Biskupów* z krużganków klasztoru Ojców Dominikanów w Krakowie. Współpraca z firmą J.Z. Arte, Jerzy Zajdak.
- 2012r. Prace odkrywkowe przy XVIII-wiecznych polichromiach w Pocysterskim Zespole Klasztornym Jeleniej Górze – Cieplice. Prace dla firmy Ars Longa.
- 2011r. Złocenia dekoracyjnych elementów organów z kościoła pw. *Św. Jakuba* w Piotrkowie Trybunalskim. Praca dla firmy ArsMironia.
- 2011r. Rekonstrukcja gotyckich fresków kościoła *św. Jakuba* w Małujowicach. Prace dla Pracownia Architektury i Konserwacji zabytków, A. Barańska, dr. Jarosława Adamowicza.
- 2011r. - Rekonstrukcja barokowej polichromii cerkwi w Narolu. Prace prowadzone pod nadzorem dr. Kariny Zajadacz.
- 2010r. Polichromowany XVIII-wieczny strop kamienicy przy StMartin's Ln w Londynie. Prace dla Rem Art sp. z o.o.
- 2009r. Złocenie sztukaterii w nowo wybudowanym pałacu firmy Mokate Cappuccino w Ustroniu, pod nadzorem st. wykładowcy Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki ASPw Krakowie - Andrzeja Raczkowskiego.
- 2009r. Prace konserwatorskie przy freskach Christiana Bentuma w sali biblioteki pocysterskiego klasztoru w Lubiążu. Prace dla dr. Grażyny Schulze-Glazik.
- 2008r. Zabezpieczenie nawarstwień polichromii w farze w Strzegomiu. AC Konserwacja Zabytków, Piotrowski i Kosakowski, Spółka Jawna.
- 2008r. Prace konserwatorskie przy manierystycznym ołtarzu z Gryfowa. Praca dla firmy CONSISTE, A. Kosakowska.
- 2006r. Prace konserwatorskie przy ołtarzu głównym z kościoła *św. Bernarda* w Krakowie. AC Konserwacja Zabytków, Piotrowski i Kosakowski, Spółka Jawna.

Praktyki zawodowe

- 2015r. Kurs retuszu *doskonałego* w Studiu Konserwacji Zabytków, Katherine Ara, Londyn.
- 2009r. Muzeum Narodowe w Gdańsku. Prace przy paramentach liturgicznych.
- 2009r. Prace przy gotyckich polichromiach ściennych kaplicy pałacu w Czernicy na Dolnym Śląsku.
- 2008r. Prace przy renesansowych polichromiach ściennych Pałacu w Komamie na Dolnym Śląsku.
- 2008r. Prace przy renowacji ołtarza głównego kościoła św. Józefa przy ul. Poselskiej w Krakowie.
- 2007r. Prace przy kartuszach znajdujących się w budynku szkoły przy ul. Szlak w Krakowie.
- 2006r. Prace przy polichromiach sieni klasycystycznej kamienicy przy ul. Sarego 24 w Krakowie.

Wybrane opracowania konserwatorskie

- 2020 r. Sprawozdanie z Prac Badawczo-stratygraficznych i Program Prac Konserwatorskich dla wnętrza kościoła pw. Michała Archaniola w Koskowicach.
- 2019 r. Prace badawczo-stratygraficzne we wnętrzu kościoła pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Brunowie (1834-1836).
- 2019 r. Badania Stratygraficzne oraz Program Prac Konserwatorskich dla kamienicy czynszowej z 1905 r. w stylu secesyjnym z elementami art deco przy ul. Wojska Polskiego 5 w Legnicy.
- 2019 r. Sprawozdanie z prac badawczo-stratygraficznych drewnianego wyposażenia we wnętrzu barokowego kościoła pw. Józefa robotnika w Gorzycy.
- 2018 r. Sprawozdanie z prac badawczo-stratygraficznych oraz program prac konserwatorskich dla elewacji pałacu w Lipcach (XIX w.).
- 2018 r. Opracowanie Programu Prac Konserwatorskich dla obiektu: kuta, żelazna brama z 1897 r. oraz muru otaczającego kościół pw. św. Jadwigi w Karpnikach.
- 2018 r. Program prac Badawczo-stratygraficznych dla elewacji budynku starej plebanii przy Katedrze pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Legnicy. Stara część budynku XVII w., nowaczność z 1970 r.
- 2018 r. Badania Stratygraficzne oraz Program Prac Renowacyjnych dla wnętrza Kościoła pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Raszowej.
- 2018 r. Sprawozdanie z prac badawczo-stratygraficznych oraz program prac konserwatorskich dla elewacji renesansowych kamienic nr 1 i 2 z XVI w., znajdujących się w północno-zachodniej pierzei rynkowej w Złotoryi.
- 2017 r. Program prac konserwatorskich i renowatorskich dla elewacji pałaców Wojcieszowie.
- 2017 r. Sprawozdanie z prac badawczo-stratygraficznych we wnętrzach krużganków klasztoru Zakonu Braci Mniejszych w Złotoryi.
- 2017 r. Program prac konserwatorskich dla elewacji bazyliki mniejszej św. Jakuba St. Apostoła i św. Agnieszki dziewicy i męczennicy w Nysie.
- 2017 r. Program prac konserwatorskich dla elewacji oraz wystroju architektonicznego Ratusza Miejskiego w Nowym Sączu z końca XIX w. Problematyka tynków romańskich.